

ГРАБОВСЬКИЙ М.Б., ГРАБОВСЬКА Т.О., кандидати с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ НА СТРУКТУРУ ВРОЖАЮ ЗЕЛЕНОЇ МАСИ ТА НАКОПИЧЕННЯ СУХОЇ РЕЧОВИНИ ГІБРИДАМИ КУКУРУДЗИ

Якість зеленої маси кукурудзи визначається співвідношенням між качанами, стеблами і листками. Вона залежить від біологічних особливостей гібридів, фази стиглості рослин, погодних умов та елементів технології вирощування культури. Наростання зеленої маси продовжується до фази молочної стиглості зерна, а приріст сухої речовини відбувається на протязі всього вегетаційного періоду кукурудзи. Дані досліджень свідчать, що найбільша маса сирого зерна відмічається у фазі воскової стиглості, абсолютно сухий вміст – на початку фази повної стиглості зерна.

Метою наших досліджень було встановити вплив строків сівби на формування структурних показників врожаю та накопичення сухої речовини у гібридів кукурудзи різних груп стиглості в умовах центрального Лісостепу України. Польові дослідження проводили на дослідному полі ННДЦ Білоцерківського НАУ в 2011-2013 рр. Вирощували 4 гібриди кукурудзи вітчизняної селекції: ранньостиглий Товтрянський 188 СВ, середньоранній Білозірський 295 СВ, середньостиглий Моніка 350 МВ, середньопізній Бистриця 400 МВ які висівали в три строки: I – при настанні температури ґрунту на глибині загорання насіння 6-8°C, II – 8-10°C (контроль), III – 10-12°C. Агротехніка вирощування кукурудзи загальноприйнята для центрального Лісостепу України.

Морфо-біологічні особливості гібридів різних груп стиглості та строки сівби впливають на структуру врожаю зеленої маси через зміну співвідношення між качанами, стеблами і листками. Вирощування ранньостиглих гібридів кукурудзи і подовження тривалості періоду вегетації рослин сприяє збільшенню вмісту в масі качанів і сухої речовини в цілому.

За даними наших досліджень спостерігається значна різниця у співвідношенні між окремими органами рослини у різних гібридів. У фазу молочно-воскової стиглості зерна на варіанті проведення сівби за температури ґрунту на глибині загорання насіння 6-8°C відсоток качанів, стебел і листків у ранньостиглого гібриду Товтрянський 188 СВ становив 44,3; 41,3; 14,5 %, у середньораннього Білозірський 295 СВ – 45,8; 40,0; 14,2 %, у гібридів Моніка 350 МВ і Бистриця 400 МВ це співвідношення становило 46,5; 38,6; 13,9 % і 47,8; 39,9; 13,3% відповідно.

У варіанті сівби за температури ґрунту 8-10°C частка качанів у структурі врожаю ранньостиглого гібриду Товтрянський 188 СВ збільшувалась до 46,9 %, а стебел і листків зменшувалась до 39,4 і 13,7 % у середньораннього Білозірський 295 СВ до 47,9; 13,6 %, 38,5; середньостиглого Моніка 350 МВ до 48,7; 38,3; 13,0 % і середньопізнього Бистриця 400 МВ до 50,2; 38,0; 11,8 %.

За сівби кукурудзи при температурі ґрунту 10-12 °C співвідношення качанів, стебел і листків у загальній масі становило 46,5; 40,1; 13,4%, 47,5; 39,3; 13,2%, 48,6; 38,9; 12,5% і 49,6; 38,7; 11,7% відповідно.

Під час вегетації кукурудзи вміст сухої речовини у качанах, листках, стеблах та в цілому в рослині суттєво змінюються. Вміст сухої речовини у качанах зростав від фази молочної стиглості зерна до воскової, у той час як у листостебловій масі знижувався. Вміст сухої речовини у вегетативних органах гібридів у фазі воскової стиглості зерна порівняно з молочною був вищим на 3,0-4,2%, при цьому найвищий її відсоток був у качанах. У фазі воскової стиглості зерна кукурудзи вміст сухої речовини в рослинах збільшився до 27,6-32,3%. Залежно від строків сівби було відмічено, що найвищий вміст сухої речовини у вегетативних органах кукурудзи у цій фазі був за сівби при температурі ґрунту на глибині загортання насіння 8-10 °С, що на 0,4-1,2% вище за інші варіанти.

За вмістом сухої речовини середньопізній гібрид Бистриця 400 МВ мав максимальні значення 31,1-32,3 % і перевищував решту гібридів кукурудзи за цим показником на 0,6-3,8 %.

УДК 632.76: 631.51: 633.11/.16.

ЯКОВЕНКО О.М., канд. с.-г. наук

СТОРОЖЕНКО В.О., магістрант

Білоцерківський національний аграрний університет

ЧИСЕЛЬНІСТЬ ГРУНТОЖИВУЧИХ ВИДІВ ШКІДНИКІВ В АГРОЦЕНОЗАХ ЗЕРНОВИХ КОЛОСОВИХ КУЛЬТУР ЗА РІЗНИХ СИСТЕМ ОБРОБІТКУ ГРУНТУ

Недотримання науково обґрунтованих сівозмін, зниження рівня агротехніки сприяло погіршенню фітосанітарного стану в агроценозах, що призводить до порушення гомеостазу, зростання чисельності фітофагів, зокрема й ґрунтоживучих видів – представників родини коваликів (*Elateridae*).

Систематичний моніторинг агроценозів, уточнення видового складу, вивчення екологічних особливостей розвитку та поширення фітофагів є основою для розробки систем інтегрованого захисту сільськогосподарських культур від комплексу шкідливих організмів.

Дослідження проводили у 2014 р. на науково-випробувальному полігоні УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого НААН України у п'ятипільних сівозмінах за різних систем обробітку ґрунту – традиційна, консервувальна, мульчувальна та з елементами Mini-Till. При проведенні досліджень користувалися методиками Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків та Інституту захисту рослин НААН України.

Метою досліджень було вивчення видового складу та чисельності ґрунтоживучих видів шкідників в агроценозах озимої пшениці і ярого ячменю за різних систем обробітку ґрунту.

Встановлено, що в ланці сівозміни ячмінь-горох-озима пшениця за різних систем обробітку ґрунту видовий склад та чисельність личинок коваликів і личинок пластинчастовусих жуків відчутно різнилася. Так, найменшу кількість личинок коваликів виявили в агроценозі озимої пшениці за мульчувальної системи обробітку